

Sotsiaalkaitseministri määruse „Meetme „Lapsehoiukohtade loomine ja teenusepakkumise toetamine 0–7-aastastele lastele“ ühikuhinna alusel toetuse andmise tingimused ja kord“ seletuskiri

I Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Euroopa Sotsiaalfondi vahendite kasutamise perioodil 2014–2020 Eestis on aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 14 nimetatud partnerlusleppe alusel koostatud ning Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud ja Euroopa Komisjoni poolt kinnitatud rakenduskava „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“ (edaspidi *rakenduskava*). Rakenduskava viiakse ellu perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS*) § 1 lõike 1 punkti 1 alusel.

Toetuse andmise tingimuste kehtestamisel on lähtutud STS-ist ja selle alusel antud õigusaktidest, eeskätt Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määrusest nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) ning Vabariigi Valitsuse 21. augusti 2014. a määrusest nr 133 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse taotlemise ja taotluste menetlemise nõuded ja tingimused toetuse andmise tingimuste määruse kehtestamiseks“ (edaspidi *taotluste menetlemise määrus*).

STS § 12 lõike 3 alusel antud Vabariigi Valitsuse 15. detsembri 2014. a korralduse nr 557 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja“ kinnitamine“ kohaselt on Sotsiaalministeerium rakendusasutuseks (edaspidi *RA*) ja Sihtasutus Innove rakendusüksuseks (edaspidi *RÜ*) Euroopa Sotsiaalfondist (edaspidi *ESF*) rahastatava meetme 2.1 „Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks“ tegevusele 2.1.2 „Lapsehoiukohtade loomine ja teenusepakkumise toetamine 0–7-aastastele lastele“.

Käesoleva määrusega kehtestatakse meetme 2.1 „Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks“ tegevuse 2.1.2 „Lapsehoiukohtade loomine ja teenusepakkumise toetamine 0–7-aastastele lastele“ ühikuhinna alusel toetuse andmise tingimused.

Määrus kehtestatakse STS § 14 alusel.

Määrus põhineb järgmistel valdkondlikel arengukavadel:

- konkurentsivõime kava „Eesti 2020“, kus on välja toodud eesmärgina vähendada suhtelises vaesuses elavate inimeste osakaalu. Eestis on suurimas vaesusriskis töötud ja suhtelise vaesumäära vähendamiseks seatakse eesmärgiks tööhõive suurendamine;
- laste ja perede arengukava perioodiks 2012–2020, milles on seatud eesmärk tagada kõigile Eesti riigi pinnal elavatele lastele ja peredele võimalus, et nad saaksid kasvada ja elada turvalises ning inimsõbralikus elukeskkonnas. Määrusega toetatav projekt panustab kõige enam arengukava viiendasse strateegilisse eesmärki, mille järgi on meestel ja naistel võrdsed võimalused töö-, pere- ja eraelu ühitamiseks, et soodustada kvaliteetset ja iga pereliikme vajadustele vastavat igapäevaelu.

1.2. Määruse ettevalmistaja

Määruse on koostanud Sotsiaalministeeriumi välisvahendite osakonna peaspetsialist Ingrid Mangulson (626 9208, ingrid.mangulson@sm.ee) ning laste ja perede osakonna peaspetsialist Laura Viilup (626 9724, laura.viilup@sm.ee).

Määruse juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Lily Mals

(626 9333, lily.mals@sm.ee).

Määruse on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeleteimetaja Virge Tammaru (tel 626 9320; virge.tammaru@fin.ee).

1.3. Märkused

Määruse ettevalmistamisel on konsulteeritud eri huvigruppide ja partneritega, sh kohalike omavalitsuste (edaspidi KOV) esindajatega.

2017. aastal avaneb ESF-i teine taotlusvoor „Lapsehoiukohtade loomise ja teenusepakkumise toetamine 0–7-aastastele lastele“. Loodavad lapsehoiukohad peavad aitama hooldajatel tööle naasta või tööl käimist jätkata. Toetuse taotleja võib olla KOV, eraõiguslik juriidiline isik, valitsusasutus või selle hallatav riigiasutus.

Sotsiaalse kaasatuse prioriteetne suund koosneb temaatilise eesmärgi nr 9 – sotsiaalse kaasatuse edendamine, vaesuse ja igasuguse diskrimineerimise vastu võitlemine – kolme investeerimisprioriteedi raames seatud eesmärkidest ja eesmärkide saavutamiseks tehtavatest tegevustest. Tulenevalt arenguvajaduste analüüsist (partnerlusleppe ptk 1.1) ning Eestile tehtud riigipõhistest soovitudest on Eesti valinud ESF-i investeerimisprioriteetidest järgmised: 1) aktiivne kaasamine, sealhulgas eesmärgiga edendada võrdseid võimalusi ja aktiivset osalemist ning parandada tööalast konkurentsivõimet; 2) juurdepääsu parandamine taskukohastele, jätkusuutlikele ja kvaliteetsetele teenustele, sealhulgas tervishoiuteenustele ja üldhuvisotsiaalteenustele.

Eesti on vananeva rahvastikuga riik, mistõttu on eriti oluline soodustada laste sünde, luua neile võrdsed võimalused ühiskonnaelus ja hariduses osalemiseks ning soodustada vanemate võimalusi tööturul osalemiseks. Euroopa Komisjoni laste vaesuse analüüsi kohaselt on laste vaesuse puhul kõige olulisem tegur vanemate tööturualane staatus.¹

Uuringud kinnitavad, et tööhõives osalemist ja seega ka vaesuse vähendamist takistab oluliselt hoolduskoormus. Statistikaameti 2015. aasta tööjõu-uuringu kohaselt ei tööta Eestis 16 800 tööealist inimest (vanuses 15–69) vajaduse tõttu hoolitseda laste või teiste pereliikmete eest (v.a rasedus-, sünnitus- või lapsehoolduspuhkusel olijad). Neist 38% (6460) moodustavad eelkooliealiste laste vanemad. Viimaste hulgas on omakorda 90% naisi, mis tähendab, et tööturult kõrvalejäämine laste ja pereliikmete eest hoolitsemise tõttu puudutab suures osas väikeste laste emasad.

KOV-ide kohustus on pakkuda lasteaiakohta igale lapsele, kes on KOV-i sisse kirjutatud. Samas ei ole kõik KOV-id senini suutnud kõikidele soovijatele lasteaiakohta pakkuda. 2015. aastal oli lasteaiakoha ootel 2290 lapselapsevanemat, kes seda ei saanud (enamik lastest oli alla 3-aastased). 2015. aastal oli neid KOV-e, kus kohta ei olnud pakkuda, kuigi lapsevanem seda vajab, kõikidest KOV-idest 23%. Lapsehoiukohtade puudus on kõige suurem kuni 2-aastaste (k.a) laste

---

¹ European Commission. (2008). Child poverty and well-being in the EU. Current status and way forward. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities

puhul, vähemal määral 3-aastaste ja vanemate laste seas. 49% KOV-ides on üldised järjekorrad, kus on kirjas kõik lapsed, kelle vanemad soovivad lähiaastatel lapsele hoiukohta.²

2015. aastal kasutas lasteaiakohta 0–2-aastastest lastest 14 267 ehk 35% kogu vanuserühmast ning lapsehoiuteenust 0–2-aastastest lastest 3189 ehk 8% vanuserühmast. 3–6-aastased lapsed käivad üldjuhul lasteaias ja 2015. aastal käis neist lasteaias 54 064, mis teeb 88% vanuserühmast. Lapsehoiuteenust saavaid 3–6-aastaseid lapsi on vähem. 2015. aasta jooksul sai lapsehoiuteenust selles vanuserühmas vaid 1521 last ehk ainult 2% 3–6-aastastest lastest.

Toetatakse uute lapsehoiukohtade loomist, mille põhieesmärk on hooldaja hoolduskoormuse vähendamine tööturul osalemise säilitamiseks või tööturule suundumiseks/naasmiseks. Selle tulemusena jaotub nii tõine kui kodune töökoormus ja vastutus pere majandusliku toimetuleku eest vanemate vahel ühtlasemalt, paraneb naiste positsioon tööturul ning väheneb vaesusrisk.

Oluline on ka paindlikkuse tagamine hooldajatele, kelle töökorralduse tõttu on vajadus tavapärasest paindlikuma lapsehoiukoha järele. Enamik KOV-ide pakutud lasteaedadest ja -hoidudest on avatud esmaspäevast reedeni hommikust õhtuni, samas on lapsevanemaid, kes ei käi tavapärasel aegadel tööl ning vajaksid hoopis ebatraditsioonilistel aegadel avatud lapsehoiukohti. Ka töandja võib pakkuda töötajate lastele sobivat lapsehoiuvõimalust. Seetõttu on võimalik ka töandjal luua lapsehoiukohti, mis võimaldaksid töötajatel tuua lapsed töandja ruumidesse või töandja läheduses asuvasse lapsehoidu.

KOV-id on tõdenud, et seni ei ole neil olnud võimalik luua piisavalt lapsehoiukohti erivajadustega lastele. Vajadus selliste kohtade järele järjest suureneb. Viimastel aastatel on sobitusrühma ja erivajadustega laste rühma pidevalt lapsi juurde tulnud. 2014/2015. õppeaastal oli sellistes rühmades 2370 last, 2015/2016. õppeaastal 2457 last ning 2016/2017. õppeaastal juba 2915 last.³ Seetõttu on oluline toetada lapse erivajadusi toetavate eriilmeliste hoiukohtade loomist.

Määruses sätestatud tegevuse tulemusena on võimalik juurde luua vähemalt 1200 uut lapsehoiukohta. I voores esimese taotlusvoo tulemusena on loodud 568 uut lapsehoiukohta.

Tegevuse eelarve ESF-ist on 6 513 408 eurot. Arvestuslik kogusumma koos omavalitsuse omafinantseeringuga on 10 840 000 eurot. Teiseks taotlusvooruks on kasutada 2,5 miljonit eurot ESF-i toetust.

II Määruse sisu

Määrus on jaotatud kaheksaks peatükiks:

1. peatükk „Üldsätted“;
2. peatükk „Toetatavad tegevused, abikõlblikud kulud ja toetuse osakaal“;
3. peatükk „Nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele“;
4. peatükk „Toetuse taotlemine“;
5. peatükk „Taotluste menetlemine“;
6. peatükk „Taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamine“;
7. peatükk „Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused“;

---

² Themas, A., Tarum, H., Soo, K., Reisberg, L., Ainsaar, M., Aksen, M., Puolokainen, T., Lauri, T. ja Themas, E. (2015). Alushariduse ja lapsehoiu uuring. Tartu: Tartu Ülikool

³ Haridus- ja teadusministeeriumi infoportaal, <http://haridussilm.ee/> (külastus 08.03.2017)

8. peatükk „Toetuse saaja õigused ja kohustused“.

9. peatükk „Rakendussätted“

Määruse 1. peatükk sätestab määruse reguleerimisala ja terminid, määrab RA ja RÜ ning vaiete menetleja.

Määruse §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimisala.

Määruse §-s 2 on esitatud terminid, mida määruses kasutatakse.

Määruse alusel toetatakse uute lapsehoiukohtade loomist, mis tähendab uute kohtade loomist taotluse rahuldamise otsuse alusel ning loodud kohtadel hoiuteenuse ja alushariduse pakkumist. Uute kohtade loomise tõendamiseks on taotlejal kohustus esitada määruse § 24 lõikes 8 sätestatud dokumendid.

Lapsehoiukoht on hoiukoht munitsipaal- ja eralapsehoiuis (aluseks sotsiaalhoolekande seadus) ning koolieelses munitsipaallasteasutuses (aluseks koolieelse lasteasutuse seadus (edaspidi *KELS*) ja eralasteasutuses (aluseks *KELS* ja erakooliseadus).

Eriilmelised hoiukohad on lapse ja pere (eri)vajadustest (v.a suure hooldusvajadusega raske ja sügava puudega lapsed) lähtuvad hoiukohad, nt hoiukohad erivajadustega lastele, ebastandardsetel aegadel töötavad hoiukohad (õhtu-, öö- ja nädalavahetuse hoid), tööandja juures asuvad või võõrkeelsed (v.a venekeelsed) hoiukohad. Erivajadustega lastele suunatud hoiukohti ei ole Eestis piisavalt. Igal aastal luuakse neid küll juurde, kuid vajadus on suurem kui pakkumine. Erivajadustega laps on keha-, kõne-, meele- või vaimupuudega ning eriabi või erihooldust vajav laps.⁴ Erivajadusega laps on oma võimetest (õpiraskustega, suhtlemisraskustega või andekas laps), terviseseisundist (füüsilise või vaimse puudega, kõnepuude või -häiretega, psüühiliste või käitumuslike häiretega, füüsilise või vaimse arengupeatusega laps), keelelisest ja kultuurilisest taustast (võõrkeelsest perekonnast ja kultuurist pärit laps) tingituna erivajadusega, mis eeldab arenguvajaduste toetamiseks muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas või rühma tegevuskavas.⁵

Määruse raames ei toetata suure hooldusvajadusega raske ja sügava puudega lastele hoiukohtade loomist, kuna neile pakutakse sama meetme „Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks“ tegevuse „Puudega laste tugiteenuste arendamine ja pakkumine ning töö- ja pereelu ühildamise soodustamine“ alusel spetsiifilisi tugiteenuseid (sh lapsehoiuteenust).

Pere vajadustest lähtuvad eriilmelised lapsehoiukohad on seotud vanemate tööajakorraldusega. Ebastandardsetel aegadel töötavad lapsevanemad vajavad oma laste hoidmiseks hoiukohti, mis on avatud näiteks õhtustel aegadel või nädalavahetustel. Samuti on tööandjal võimalik pakkuda lapsehoiukohti, et töötav lapsevanem saaks vähendada lapse lasteaeda viimisega lisanduvat

---

⁴ Koolieelse lasteasutuse seadus

⁵ <http://www.rajaleidja.ee/hevmoisted-ja-seadusandlus/>

https://www.tlu.ee/opmat/ts/TST6004/1_erivajadus_ja_sellega_seotud_misted.html

ajakulu, tulla tööle ja minna töölt koos lapsega ning viia laps hoidu just sellise ajagraafiku alusel, nagu lapsevanem töötab.

Määruse kohaselt on lapsevanemaks lapse bioloogiline vanem, kasuvanem, eestkostja ja hooldaja.

Määruse §-s 3 nimetatakse meetme RA ja RÜ. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 15. detsembri 2014. a korraldusele nr 557 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse andmist korraldavate asutuste määramine“ on meetme RA-ks Sotsiaalministeerium ja RÜ-ks Sihtasutus Innove.

Määruse §-s 4 sätestatakse vaiete menetlemise kord. RÜ toimingute või otsuste peale võib vastavalt STS §-le 51 esitada vaide, mille menetlejaks on RÜ. Vaie vaadatakse läbi haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

Määruse 2. peatükis sätestatakse toetuse andmise eesmärk ja tulemus, toetatavad tegevused, abikõlblikkuse periood, abikõlblikud kulud ja toetuse osakaal.

Määruse § 5 järgi on toetuse andmise eesmärk lapsevanemate hoolduskoormuse vähendamine ning lapsevanemate tööturule suundumine, seal püsimine või sinna naasmine. Samuti luuakse toetuse tulemusena kahe taotlusvooru peale kokku 1200 uut lapsehoiukohta, kus osutatakse lapsehoiuteenust või antakse alusharidust.

Kuna väga oluline on ka toetuse andmise seiramine (eelkõige väljund- ja tulemusnäitajate seire), siis on määruse andja soov, et vähemalt 70% toetusega loodud uute lapsehoiukohtade kasutamiseks on lapsevanemaga sõlmitud leping või lapsevanema avalduse alusel tehtud otsus. Kui taotluses esitatud lapsehoiukohtadest on täidetud lapsevanemate avalduse või KOV-i otsustega vähem kui 70%, siis vähendatakse toetusena makstavat ühikuhinda. Kui täidetud on vähem kui 50% lapsehoiukohtadest, siis vastava kuu eest kulu ei hüvitata.

Vastavalt §-le 6 toetatakse uute lapsehoiukohtade loomist 0–7-aastastele lastele. Uute lapsehoiukohtade all mõeldakse uusi kohti munitsipaal- ja eralapsehoiuse ning koolieelses munitsipaal- ja eralasteasutuses. Uute lapsehoiukohtadena antakse toetust ka eriilmeliste lapsehoiukohtade loomiseks, mis vastavad piirkonna hooldajate tööajakorraldusele ja pere spetsiifilisematele vajadustele. Uuena on määruse mõistes käsitatav koht, mida varem ei eksisteerinud ning millele ei olnud võimalik last võtta, nt tegemist ei saa olla olemasoleva lapsehoiukoha kujundamisega eriilmeliseks lapsehoiukohaks.

Lõikes 3 on sätestatud, et lapsehoiukoha loomisel tuleb järgida lapsehoiuteenusele ja koolieelsele lasteasutusele kehtestatud seadusandlike nõudeid. Lapsehoiuteenust reguleerivad sotsiaalhoolekande seadus ja vastavad rakendusaktid ning koolieelset lasteasutust KELS ja vastavad rakendusaktid. Eralasteaia loomise korral tuleb järgida ka erakooliseadust.

Määruse §-s 7 on esitatud riigiabi määratlus. Kui antav toetus on vähese tähtsusega abi, tuleb vastavalt riigiabi korrale esitada teatis.

Määruse § 8 järgi algab projekti jaoks abikõlblikkuse periood kaks kuud enne taotluste esitamise tähtpäeva ning tegevusi tuleb alustada kuue kuu jooksul alates taotluste esitamise tähtpäevast. Esimeste abikõlblike kulude tegemine tähendab tegevusega alustamist. Taotleja võib seega alustada lapsehoiuteenuse või alushariduse pakkumist kohe peale taotluse esitamist, kuid seda omal riisikol. Kui taotlust ei rahuldata, tuleb tegevuste kulud kanda taotlejal endal. Ühe projekti maksimaalne abikõlblikkuse periood on kaks aastat ehk 24 kuud projekti abikõlblikkuse perioodi alguskuupäevast.

Määruse § 9 alusel on kulu abikõlblik, kui see on põhjendatud, tekib ja makstakse abikõlblikkuse perioodil ning on kooskõlas Euroopa Liidu ja Eesti õigusega. Abikõlblike kulude kindlaks määramisel tuleb lähtuda ühendmääruse §-st 2.

Kulud on abikõlblikud juhul, kui loodud kohtadel teenust ka reaalselt osutatakse (vastavalt lubatud kohtade täituvuse osakaaludele).

Vastavalt **lõikele 3** toetatakse lapsehoiukohta Eurostati andmete alusel määratud ühikuhinnaga 245 eurot ühes kalendrikuus (aastas 2941 eurot). Ühikuhind katab kõik teenuse osutamisega seotud kulud, mis tähendab, et lapsehoiukoha kuludokumente eraldi juurde ei ole vaja esitada.

Lõikes 4 on sätestatud ühikuhinna alusel kulude hüvitamise abikõlblikkus. Kulud on abikõlblikud vastavalt 245 euro või 172 euro ulatuses. Ühikuhind 245 eurot kohaldub juhul, kui vähemalt 70% loodavatest uuest lapsehoiukohtadest on täidetud lapsevanemaga sõlmitud lepingu või lapsevanema avalduse alusel tehtud otsuse põhjal. Kui täituvuse määr on väiksem, s.o vahemikus 50–69%, hüvitatakse kulud ühikuhinnaga 172 eurot.

Näiteks kui luuakse sõimerühm, siis kohustus⁶ luua kohti vähemalt 70% ulatuses KELS § 7 lõikes 1 sätestatud rühma registreeritud laste arvust tähendab seda, et sõimerühma puhul peab olema täidetud vähemalt kümme kohta ehk 70% 14-st. Kui luuakse lasteaiarühm, peab olema täidetud vähemalt 14 kohta ning liitrühma puhul 13 kohta.

Sobitusrühma moodustamisel tuleb arvesse võtta KELS § 7 lõiget 3, mille järgi üks erivajadusega laps täidab kolm n-õ tavalapse kohta. Käesoleva määruse kohaselt makstakse ühikuhinda vastavalt loodud kohtade arvule ehk ühikuhinna maksmise loogikat ja KELS-i nõudeid loodavate kohtade arvu kohta on käsitletud eraldi.

Näide. Kui luuakse sõimerühm 14 kohaga, siis on võimalik ühikuhinda taotleda maksimaalselt 14 koha eest kui sõimerühmas on täidetud vähemalt 70% kohtadest ehk 10 kohta. Kui sõimerühm on sobitusrühm, siis tuleb arvestada iga erivajadusega lapse vastuvõtmisel kolme koha täitumisega. Kui näiteks on sobitusrühmas 3 erivajadusega last, siis on võimalik rühma võtta kokku 8 last (3 erivajadusega ja 5 tavalast) ja sellega täita ära kõik loodud 14 kohta. (3 erivajadusega last täidavad ära 9 kohta).

Ühikuhinda makstakse sel juhul täidetud 14 koha eest iga kuu vastavalt käesolevas määrukses kehtestatud määradele. Kui rühmast lahkub üks erivajadusega laps ja alles jääb 2 erivajadusega ning 5 tavarühma last, siis on täidetud 11 kohta (5 tavalapse kohta + 2x3 puudega lapse kohta) rühmas maksimaalselt lubatud 14 kohast ehk 78,6% ning sellisel juhul makstakse ühikuhinda 14 koha eest. Kui rühmast peaks lahkuma veel üks erivajadusega laps, siis tuleb juba ühikuhinna määra vähendada, sest sellisel juhul on täidetud ainult 8 kohta 14st (5 tavalapse kohta + 1x3 puudega lapse kohta) ja täituvuse protsent langeb alla 70% ehk täpsemalt 57% peale. Toetuse taotleja peab sellega arvestama, et kui erivajadustega lapsi on rühmas rohkem kui kaks ja peaks juhtuma, et nad ka ühes ja samas kuus lahkuvad, siis peab toetuse saaja täitma enne järgmise kuu maksetaotluse esitamist vähemalt 70% loodud kohtadest, vastasel juhul tehakse ümber arvestus ning vähemalt 50% täituvuse korral makstakse vähendatud ühikuhinda.

---

⁶ Vastav kohustus lähtuda KELS-ist ja SHS-ist tuleneb määrukest.

Lapsehoiuteenuse korral on ühe täiskasvanu kohta lubatud laste arv väiksem kui lasteaia puhul. Lapsehoiuteenust saava lapse eluruumides pakutava hoiu puhul on tagatud teenuse osutamine vähemalt neljale lapsele (seaduse järgi maksimaalne viis last) ja väljaspool lapsehoiuteenust saava lapse eluruume vähemalt seitsmele lapsele (maksimaalne kümme last). Kui lapsehoiuteenust pakutakse väljaspool lapse eluruume ning teenusesaajad on kõik puudega lapsed, tuleb arvestada kõiki puudega lapsi kahe lapse eest ning teenusesaajateks võib maksimaalselt olla viis puudega last, kuid määruse alusel peab puudega lapsi olema minimaalselt neli.

Lõige 5 selgitab, et seda, millist ühikuhinda elluviijal on võimalik saada, arvestatakse iga kuu lapsevanemaga sõlmitud lepingu või lapsevanema avalduse alusel tehtud otsuse järgi. Arvestus toimub koos maksetaotlusega esitatud lepingute ja/või otsuste järgi. Arvestust ei tule esitada iga kuu, kui maksetaotlusi esitatakse üks kord kvartalis.

Lõike 6 kohaselt ei anta toetust projektile, mille tegevused on täies mahus enne taotluse esitamist lõpetatud.

Lõige 7 keelab projektis kaudsete kulude arvestuse ja ühtse määra rakendamise ning sätestab, et projektis ei maksta toetust tegelike kulude alusel.

Lõikes 8 sätestatakse kulude mitteabikõlblikkuse tingimus ehk kui loodavatest lapsehoiukohtadest on täidetud vähem kui 50%, on kulud mitteabikõlblikud.

Lõikes 9 sätestatakse, et toetuse taotluses nimetatust suuremat arvu kohti ei hüvitata.

Lõike 10 kohaselt vähendatakse projekti abikõlblike kulusid puhastulu võrra. Tulu teenivale projektile, mille abikõlblikud kulud on enne puhastulu mahaarvamist 50 000 eurot või enam, kohaldatakse puhastulu mahaarvamisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 (edaspidi *ühissätete määrus*) artikli 65 lõikes 8 sätestatud, kui tulu teenitakse abikõlblikkuse perioodil. Kui projekti abikõlblike kulude kogumaksumus on alla 50 000 euro, siis projekti abikõlblike kulusid puhastulu võrra ei vähendata. Tegevustele, mille abikõlblike kogukulude maksumus on üle 50 000 euro ning mis tekitavad puhastulu ainult projekti perioodil, tuleb ühissätete määruse artikli 65 lõike 8 kohaselt vähendada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest kaasrahastatava tegevuse rahastamiskõlblike kulusid puhastulu võrra, mida pole tegevuse heakskiitmise ajal arvesse võetud ja mis saadi otseselt üksnes projekti tegevuse teostamise käigus kuni toetuse saaja lõpliku maksenõude esitamiseni.

Määruse § 10 järgi on projekti toetuse osakaal maksimaalselt 75% ja omafinantseering vähemalt 25%. Toetuse saaja võib soovi korral panustada rohkem omafinantseeringut.

Eraõiguslik taotleja, valitsusasutus või selle hallatav riigiasutus ja mittetulundusühing võib ühes taotluses taotleda toetust maksimaalselt 49 999 eurot. Eesmärk on soodustada eriilmeliste lapsehoiukohtade loomist, sealhulgas töandjate juures olevaid lapsehoiukohti. Kuna loodavate kohtade arv on sel juhul väike, siis toetatakse eriilmelisi hoiukohti piiritletud maksimummääras.

Määruse 3. peatükis sätestatakse toetuse taotleja ja partneri kohustused ning nõuded taotlusele.

Määruse § 11 järgi võib taotleja või partner olla KOV, eraõiguslik juriidiline isik, valitsusasutus või selle hallatav riigiasutus, kes pakub eralapsehoiuteenust, on eralasteaia pidaja või ka töandja, kes soovib enda töötajate lastele lapsehoiukohti luua.

Taotleja võib igas voorus esitada ainult ühe taotluse.

Määruse §-s 12 sätestatakse taotleja kohustus tõendada, et taotluses esitatud teave vastab STS § 21 lõike 2 punktides 1, 2, 4 ja 5 sätestatud kohustustele.

Määruse § 13 järgi on taotlusele esitatavad nõuded sätestatud taotluste menetlemise määruse §-s 4. Lisaks peab taotluses esitatud toetuse ja omafinantseeringu osakaal vastama määruses sätestatule ning toetust saab taotleda üksnes nende kulutuste tegemiseks, mis on vastavalt ühendmääruse §-s 2 ja määruses sätestatule abikõlblikud.

Lõike 3 kohaselt peab KOV, juhul kui ta on kaasatud projekti kas taotleja või partnerina, lisama taotlusele vastava õigusakti, kui selles KOV-is on kehtestatud lapsevanema osaluse suurus. Nimetatud õigusakt on vajalik selleks, et võimaldada RÜ-l arvestada konkreetse taotleja jaoks ühikuhinda (üldkehtivast ühikuhinnast arvestatakse maha vastavas KOV-is kehtiv lapsevanema osaluse suurus).

Toetuse saaja õigused ja kohustused täpsustakse toetuse taotluse rahuldamise otsuses.

Määruse 4. peatükk kehtestab taotlusvooru avamise, toetuse taotlemise tähtaja ja taotluse esitamise viisi.

Määruse §-s 14 kirjeldatakse taotlusvooru avamise põhimõtteid. Lõigetes 1 ja 2 sätestatakse taotlusvooru ajakava ja eelarve kohta info vahetamine RA ja RÜ vahel ning taotlusvooru tähtajast ja selle eelarvest teavitamise kord.

Määruse §-s 15 määratakse toetuse taotlemise tähtaeg ja taotluse esitamise viis. Taotlus tuleb esitada taotlusvooru väljakuulutamise teates sätestatud tähtpäevaks. Kõiki ühte taotlusvooru esitatud taotlusi menetletakse samal ajal.

Määruse 5. peatükk sätestab taotluse menetlemise, taotleja, taotluse ja projekti nõuetele vastavaks tunnistamise, projektide hindamise, valikukriteeriumid ja valiku korra, taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise tingimused ja korra ning taotluse osalise rahuldamise.

Määruse § 16 sätestab taotluste menetlemise tähtaja ja korra. Samuti sätestatakse RÜ õigus nõuda menetlemise käigus taotlejalt selgitusi või lisadokumente taotluses esitatud info kohta. RÜ võib teha taotlejale ettepaneku taotlust muuta ning taotleja võib taotlust muuta üksnes RÜ poolt osutatud puuduste kõrvaldamiseks. Kui taotluses esineb puudusi, antakse üldjuhul ühekordne võimalus nende kõrvaldamiseks. Väiksemate eksimuste korral (näiteks arvutusvead) võib RÜ võimaldada ka teistkordset taotluse parandamist. Puuduste likvideerimiseks on kokku aega kuni kümme tööpäeva.

Kui taotlejale on antud võimalus taotluse korrigeerimiseks, ei pea RÜ arvestama teiste vigade parandustega, vaid ainult RÜ poolt osutatuga. Muudatusi, mida taotleja on teinud omaalgatuslikult, arvesse võtma ei pea. Tegemist on RÜ kaalutusõigusega.

Vastavalt **§-le 17** kontrollib RÜ taotleja, partneri ja taotluse vastavust esitatud nõuetele 30 tööpäeva jooksul taotlusvooru väljakuulutamise teates sätestatud tähtajast. Kui taotleja või taotlus tunnistatakse mittevastavaks, teeb RÜ taotluse mitterahuldamise otsuse.

Taotlus jäetakse rahuldamata, kui:

- 1) taotleja või taotlus ei vasta kas või ühele §-s 13 nimetatud nõudele;
- 2) taotleja mõjutab pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil taotluse menetlemist;
- 3) taotleja ei võimalda teha enda juures või kavandatavate tegevuste elluviimise asukohas STS § 21 lõike 7 tähenduses taotluse nõuetele vastavuse kontrolli;

- 4) hindamistulemuse põhjal ei saa taotlus positiivset hindamistulemust;
- 5) taotluste rahastamise eelarve mahu tõttu ei ole võimalik projekti toetada;
- 6) taotleja ei ole nõus § 19 kohase taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga toetuse vähendamise või projektis kavandatud toetatavate tegevuste muutmise kohta;
- 7) taotleja on võtnud tööle Eestis seadusliku aluseta viibiva isiku, kellel puudub õiguslik alus Eestis töötamiseks. Sellisel juhul ei rahuldata tema taotlusi viie aasta jooksul ebaseadusliku töötamise avastamisest arvates.

Punktiga 6 tagatakse liikmesriigi kohustus, mis tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/52/EÜ, millega sätestatakse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele kohaldatavate karistuste ja meetmete miinimumnõuded (ELT L 168, 30.06.2009, lk 24–32), artikli 7 lõike 1 punktist a, mille kohaselt ei tohi anda toetust viie aasta jooksul ebaseadusliku töötamise avastamisest. Sätet kohaldatakse, kui taotlejat või tema projekti partnerit on karistatud karistusseadustiku § 260¹ (Eestis ilma seadusliku aluseta viibivale välismaalasele töötamise võimaldamine) alusel ja vastav karistus on kehtivana karistusregistris.

Määruse § 18 kohaselt hinnatakse taotlusi hindamislehe alusel vastavalt RA kehtestatud hindamiskriteeriumitele. Iga nõuetele vastavat taotlust hindab erapooletu, sõltumatu ja usaldusväärne hindaja, kes põhjendab antud hindeid, kandes põhjenduse hindamislehele. Kui taotlus saab positiivse hindamistulemuse (st saab nullist kõrgema koondhinde), teeb hindaja kirjalikult ettepaneku taotluse rahuldamiseks.

Kui taotluse täies ulatuses rahuldamine ei ole põhjendatud või taotlusvooru eelarves puuduvad vahendid taotluse täies ulatuses rahuldamiseks, võib RÜ taotleja nõusolekul taotletud toetuse summat vähendada ja projekti tegevusi muuta tingimusel, et saavutatakse taotluses sisalduva projekti eesmärgid.

Taotluste paremusjärjestuse koostamisel eelistatakse võrdsete hindamistulemuste puhul taotlusi, millel on kõrgem omafinantseeringu määr. Kui taotluse maht on suurem kui meetme taotlusvooru eelarve vabade vahendite jääk ja taotluste omafinantseeringu määr on võrdne, eelistatakse taotlust, mille hindamiskriteerium „projekti põhjendus“ saab rohkem hindepunkte. Kui ka taotluste punktisumma kriteeriumi „projekti põhjendus“ puhul on võrdne, eelistatakse taotlust, mis on varem esitatud.

RÜ teeb taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse 65 tööpäeva jooksul taotlusvooru väljakuulutamise teates sätestatud tähtajast.

Määruse §-s 19 selgitatakse taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise tingimusi ning korda. Toetuse saaja õigused ja kohustused täpsustakse taotluse rahuldamise otsuses (edaspidi *TRO*).

TRO lahutamatuks osaks on määruse § 13 kohane toetuse taotlus ja ühtlasi selles sisalduv teave. Taotluse menetlemisel võib taotlejalt olla küsitud täpsustusi eraldiseisva selgitusena või palutud esialgset taotlust korrigeerida – igal juhul on TRO aluseks taotlus, sh täpsustatud sõnastuses.

Juhime tähelepanu, et **§ 19 lõike 4 punkt 3** sätestatakse TRO-s ainult KOV-idest taotlejate puhul, kelle projekti abikõlblikud kulud on suuremad kui 50 000 eurot.

Taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus edastatakse taotlejale kuue tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmisest arvates.

Määruse §-s 20 nähakse ette tingimused taotluse osaliseks rahuldamiseks. Lõike 1 kontekstis tähendab taotluse osaline rahuldamine, et mõnda algse taotluse põhiesemeks olevat asjaolu,

näiteks toetuse summat, projekti tegevusi ja tulemusi, ei toetata alguses taotluses nimetatud ulatuses või kujul. Osaline TRO tehakse taotlejaga eelnevalt kooskõlastatult ning selles fikseeritakse, millises ulatuses taotlus rahuldatakse. Muutmissetepanek on põhjendatud näiteks juhul, kui projekti tegevused pole taotletavas mahus sobivad, vajalikud või piisavalt tõhusad ning kui taotluses nimetatud asjaolu muutmise tulemusel on projekti mõju meetme või selle tegevuse tulemusse põhjendatum. Selline ettepanek võib tugineda eksperdi arvamusele. Muutmissetepanek võib olla ajendatud ka asjaolust, et taotluste rahuldamiseks kavandatud eelarve ei võimalda taotletud toetuse summat täielikult katta. Lõike 2 alusel pakutakse taotlejale võimalust kaaluda, kas ta on nõus ka väiksema toetussummaga projekti ellu viima või vajaduse korral projekti muutma. Muudatusettepaneku tegemisel on RÜ-l kohustus taotleja ära kuulata. Kui taotleja ei ole nõus projekti muutma ehk kokkulepet ei saavutata, jäetakse taotlus rahuldamata eelnõu § 19 lõike 5 kohaselt.

Määruse 6. peatükk sätestab TRO muutmise ja kehtetuks tunnistamise.

Määruse §-s 21 sätestatakse, et TRO-d võib muuta RÜ algatusel või toetuse saaja sellekohase avalduse alusel. Vastavalt taotluste menetlemise määruse §-le 10 vormistatakse TRO muutmise otsusena, kui muudetakse:

- 1) toetatavat tegevust või selle ulatust või jäetakse tegevus ära või lisatakse täiendav tegevus;
- 2) toetatava tegevusega saavutatavat väljundinäitajat või selle sihttasest;
- 3) projekti tulemusnäitaja sihttasest;
- 4) projekti abikõlblike kulude kogumahtu või toetuse osakaalu abikõlblikest kuludest;
- 5) projekti abikõlblikkuse perioodi;
- 6) toetuse väljamaksmise tähtaegu – vastavalt määruse § 24 lõikele 6 võib maksetaotlusi esitada kõige tihedamini üks kord kuus ja kõige harvem üks kord kvartalis. Kui maksetaotlusi ei ole tähtajaks esitatud, võib olla tegemist juhuga, kus projekti ei ole võimalik õigel ajal ellu viia ja sellest tulenevalt peab TRO-d muutma;
- 7) kulude hüvitamise korda, kui korra muutmise seisneb tegelike ja tasutud kulude alusel või kulude lihtsustatud hüvitamisviiside alusel toetuse maksmisel või
- 8) TRO-s nimetatud muud asjaolu.

RÜ võib algatada TRO muutmise, kui projekti seirearuandes esitatud andmetest või muudest objektiivsetest asjaoludest selgub, et muudatuste tegemine on vajalik projekti eduka elluviimise tagamiseks.

Määruse §-s 22 sätestatakse TRO kehtetuks tunnistamise alused, mis tulenevad STS § 22 lõikest 3 või § 47 lõikest 3. Nimetatud asjaolud võivad olla järgmised:

- 1) ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud või taotlus oleks rahuldatud osaliselt;
- 2) taotlemisel või projekti elluviimisel on teadlikult esitatud ebaõiget või mittetäielikku teavet või teave on jäetud teadlikult esitamata;
- 3) kõrvaltingimusega TRO korral kõrvaltingimus ei saabu või kõrvaltingimust ei suudeta täita;
- 4) toetuse saaja avaldust TRO muutmiseks ei rahuldata ja toetuse saajal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata;
- 5) toetuse saaja esitab avalduse toetuse kasutamisest loobumise kohta;
- 6) finantskorrektsiooni otsusega tühistatakse kogu TRO-s nimetatud toetus.

Määruse 7. peatükis sätestatakse aruannete esitamise ja toetuse maksmise tingimused.

Määruse §-s 23 sätestatakse toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise kord.

Määruse §-s 24 kehtestatakse toetuse maksmise tingimused. Toetuse maksmisel tuleb lähtuda STS §-dest 28 ja 29 ning ühendmääruse §-dest 11–13 ja § 15 lõigetest 1 ja 2. STS sätestab toetuse maksmise üldpõhimõtted ning ühendmäärus täpsustab neid. Maksetaotlus esitatakse struktuuritoetuse registri kaudu. Esimene maksetaotlus tuleb esitada koos väljamaksete prognoosiga. Maksetaotlusi tuleb esitada vähemalt üks kord kvartalis, kuid kõige tihedamini üks kord kuus.

Toetuse väljamaksed tehakse proportsionaalselt omafinantseeringuga. Praktikas tähendab see seda, et maksmisele kuuluv toetuse summa arvutatakse vastavalt sätestatud toetuse protsendile maksetaotlusega esitatud abikõlblikest kuludest. Toetuse summa leidmine muu proportsiooni alusel ei ole lubatud. Toetuse ja omafinantseeringu proportsioon on kinnitatud määruse §-s 10.

STS §-s 30 on loetletud olukorrad, millal RÜ-l on õigus toetuse väljamaksmine peatada või sellest osaliselt või täielikult keelduda:

- 1) maksetaotluses esineb puudusi;
- 2) toetuse kasutamisega seotud kohustus on täitmata;
- 3) kulu abikõlblikkus ei ole üheselt selge;
- 4) ilmnenu asjaolude põhjal on kahtlus, et toetuse saaja ei suuda viia ettenähtud ajaks projekti ellu või saavutada kavandatud tulemust;
- 5) maksetaotlusega taotletavat toetuse summat on võimalik STS § 48 lõike 3 kohaselt tasaarveldada STS § 30 lõigete 5 ja 6 alusel maksmisele mittekuuluva või finantskorrektsiooni otsuse kavandis nimetatud tagasimaksmisele kuuluva toetusega.

Uudsenä on perioodil 2014–2020 lisandunud korraldusasutuse (edaspidi KA) õigus toetuse väljamaksmise keelamiseks. KA võib vastavalt asjaoludele kohustada RÜ-d peatama toetuse maksmine või keelata RÜ-l makset teha. KA esitab RÜ-le motiveeritud otsuse. RÜ teavitab toetuse saajat ja palub korrigeerida maksetaotlust või esitada täiendavaid tõendeid või selgitusi. Puuduse likvideerimise järel jätkatakse maksetaotluse menetlusega. Kui toetuse saaja puudusi ei likvideeri, teeb RÜ finantskorrektsiooni. Kui puudus tuleneb RÜ toimingust, likvideerib puudused RÜ. Toetuse saaja või RÜ selgituse, esitatud informatsiooni või täiendavate tegevuste põhjal võib KA tühistada peatamise ning maksetaotluse menetlemisega jätkatakse.

KA-l on õigus vajaduse korral kontrollida kulude abikõlblikkust ja abikõlblike kulude aluseks olevaid dokumente, sest RÜ-d on vastavalt ühissätete määruse artikli 125 lõike 5 punktile a nimetatud täitma kulude abikõlblikkuse kontrolli vahendusasutuse rolli. Seega peab KA olema veendunud, et KA enda poolt mittetäidetavat ülesannet täidetakse korrektselt.

KA võib kohustada RÜ-d maksetaotluse menetlemise peatama ka siis, kui sertifitseerimisasutus ei nõustu RÜ poolt abikõlblikuks loetud kulu lisamisega ühissätete määruse artikli 126 punktides a ja b nimetatud Euroopa Komisjonile esitatavasse maksetaotlusesse ja aruandesse või kui Euroopa Komisjon peatab maksed Eestile. Tegemist on erandkorras rakendatava võimalusega, mille võib tingida eelnimetatud põhjustel toetuse Euroopa Komisjonilt mittelaekumine. Euroopa Komisjonilt toetuse mittelaekumine ei tähenda automaatselt riigisisest toetuse maksete peatamist, kuid KA võib sellise otsuse teha, kui:

- 1) kulude abikõlblikkust kontrolliva asutuse (nt RÜ) tööprotsesside puudused on niivõrd olulised, et RÜ poolt toetuse saajale maksete jätkamine võib tähendada olulise finantskahju tekkimist;
- 2) riigieelarveliste vahendite piiratuse tõttu ei ole võimalik riigis riigieelarveliste vahendite arvelt maksetega jätkata.

Viimane väljamakse tehakse peale projekti lõpparuande kinnitamist RÜ poolt. Viimane väljamakse peab moodustama vähemalt 5% projekti rahastamisotsuses märgitud toetuse summast. Põhjendatud juhtudel RÜ kirjalikul nõusolekul võib see olla ka väiksem kui 5%. Vastava nõude

vajadus on tingitud juhtumistest, kus kontrolli käigus on selgunud, et varem hüvitatud kulud on mitteabikõlblikud. Sel juhul on viimase väljamaksega võimalik saadavat toetust korrigeerida. Samuti on oluline, et viimast väljamakset ei tehta enne, kui on esitatud ja kinnitatud projekti lõpparuanne. Tulu teenivate projektide puhul peab viimane väljamakse vastama TRO-s märgitud osakaalule.

Lõike 8 alusel on vaja uute lapsehoiukohtade loomise tõendamiseks esitada nõutud dokumendid vastavalt sellele, kas on loodud uus lasteaed, lasteaia lisarühm või lapsehoiukoht või on tegemist uue lapsehoiuteenuse pakkujaga. Vastavad dokumendid tuleb esitada esimesel võimalusel, kuid hiljemalt koos esimese väljamaksetaotlusega.

Määruse 8. peatükk sätestab toetuse saaja kohustused ja õigused ning finantskorrektsioonid.

Määruse § 25 lõike 1 järgi kohalduvad toetuse saajale ja partnerile lisaks määruses sätestatud kõik STS-is ja selle alusel kehtestatud õigusaktides toetuse saajale ja partnerile sätestatud kohustused. Muu hulgas tuleb toetuse saajal olulist tähelepanu pöörata riigihangete seaduse ja KELS-i järgimisele.

Vastavalt STS § 24 lõikele 7 peab toetuse saaja korraldama osalejate andmekorje. Seega on toetuse saaja kohustatud koguma osalejate kohta nõutavad andmed vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 125 lõike 2 punktile e. Osalejate andmeid kogutakse RA poolt välja töötatud vormi alusel, mis tuleb esitada koos seirearuandega vähemalt üks kord aastas seisuga 31. detsember või vastavalt RÜ nõudmisele. Andmekorje nõuded on täpsustatud Euroopa Komisjoni juhendites (2014–2020 programmiperioodi Euroopa ühtekuuluvuspoliitika seire ja hindamise Euroopa Sotsiaalfondi juhendmaterjal⁷ ning 2014–2020 programmiperioodi Euroopa ühtekuuluvuspoliitika seire ja hindamise Euroopa Sotsiaalfond juhise lisa D⁸ – andmete kogumise ja valideerimise praktiline juhis) ning täpsem töökorraldus KA juhendis „Euroopa Sotsiaalfondi tegevustes osalejate andmekorje juhend perioodi 2014–2020 struktuuritoetusi rakendavatele asutustele“. Euroopa Komisjoni andmekorje nõuete täitmiseks kogub toetuse saaja osalejatelt, kellele andmekorje kohustus kohaldub, isikuandmeid ulatuses, mis on vajalik registritest andmekorje tegemiseks (isikukood) ning mis ei ole olemasolevatest registritest ammendavalt kättesaadavad vastavalt KA juhendile.

Dokumentide säilitamisel tuleb lähtuda STS §-st 35, kus reguleeritakse dokumentide säilitamise kohustust kooskõlas ühissätete määruse artikli 140 lõikes 1 nimetatud võimalustega. Kui dokumentide säilitamistähtaeg lõpeb, kuuluvad kogutud või ülesannete täitmisel tekkinud andmed, sealhulgas isikuandmed, ja dokumendid hävitamisele, välja arvatud juhul, kui need tuleb üle anda Rahvusarhiivile.

Kõikide abikõlblike kulude dokumentide säilitamise nelja-aastane tähtaeg algab alates viimase kulu 30. juuni seisuga abikõlblikuks lugemise aasta 31. detsembrist. Seega, kui viimane kulu loeti abikõlblikuks näiteks 4. oktoobril, algab säilitamistähtaeg järgmise aasta 31. detsembrist.

STS § 35 lõike 4 kohaselt katkeb dokumentide säilitamistähtaeg vastavalt ühissätete määrusele vaide- ja kohtumenetluse ajaks või kui nii on nõudnud Euroopa Komisjon. Katkeda saab tähtaeg

---

⁷ Kättesaadav aadressil: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7884&langId=en>

⁸ Kättesaadav aadressil : <http://ec.europa.eu/sfc/en/system/files/ged/Annex%20D%20E2%80%93%20Practical%20guidance%20on%20data%20collection%20and%20validation.pdf>

30. juuni seisuga RÜ poolt abikõlblikuks loetud kulu või lõpetatud projekti korral, kui kontrolli või auditi tulemusel on alanud vaide- või kohtumenetlus.

RÜ õigused on sätestatud STS §-s 8.

Lõike 2 kohaselt peab toetuse saaja, kes on KOV või projekti partnerina kaasatud KOV, teavitama rakendusüksust õigusaktist, millega kehtestatakse lapsevanema osaluse suurus selles KOV-is, kümne tööpäeva jooksul alates õigusakti jõustumisest.

Lõige 3 kehtestab, et toetuse saajal on kohustus luua uusi lapsehoiukohti, mitte toetada saadud toetusega juba olemasolevaid lapsehoiukohti.

Määruse §-s 26 viidatakse, et toetuse saajal on õigus saada RÜ-lt andmeid ja nõuannet ning tal on võimalus esitada oma seisukohad enne taotluse osalist rahuldamist, rahuldamata jätmist, kehtetuks tunnistamist või muutmist ning enne ettekirjutuse või finantskorrektsiooni otsuse tegemist.

Määruse § 27 sätestab finantskorrektsioonide tegemise vastavalt STS 3. peatüki 11. jaole. Finantskorrektsiooni otsus tehakse ja toetus nõutakse tagasi vastavalt STS §-des 45–47 ja ühendmääruse §-des 21–23 sätestatule.

Kui ilmneb, et toetust on kasutatud mitteabikõlblike kulude hüvitamiseks, teeb RÜ otsuse nõuda toetus osaliselt või täielikult tagasi. Tagasinõudmise otsuse võib teha muu hulgas juhul, kui toetust ei ole kasutatud ettenähtud tingimustel või kui ilmneb, et toetusskeemi eesmärkide saavutamine ei ole võimalik või tegevuste tähtaegu ei ole järgitud.

Määruse 9. peatükis on toodud rakendussätted.

Määruse §-s 28 on esitatud üleminekusätted, mille alusel käesoleva määruse §-ga 29 kehtetuks tunnistatavat sotsiaalkaitseministri 19. mai 2015. a määrust nr 26 „Meetme „Lapsehoiukohtade loomine ja teenusepakkumise toetamine 0–7-aastastele lastele” toetuse andmise tingimused ja kord“ kohaldub selle määruse alusel tehtud TRO-de suhtes edasi kuni projektides toetuse saaja kohustuste lõppemiseni.

Seoses rahastamisloogika muutmisega – esimeses voorus hüvitati õpetajate palgakulud + 40% otsestest personalikuludest ja teises voorus hüvitatakse lapsehoiukoha loomine ühikuhinna alusel – tuli määruse teksti nii ulatuslikult muuta, et vajalikuks osutus kehtestada uus terviktekst. Õigusakt on sama liiki ühiskonnasuhete õiguslikuks reguleerimiseks antav õigusnormide kogum. Kui vastavat liiki ühiskonnasuhete õiguslik regulatsioon on juba kehtestatud võimaldab hea õigusloome ja normitehnika eeskiri (edaspidi HÕNTE) § 32 lg 1 seda vajadusel muuta tervikuna või osaliselt, teksti täiendada uute sätetega või tunnistada seniseid sätteid kehtetuks. HÕNTE seletuskirjas sedastatakse, et „[k]ui muutmisülesanne seisneb valdkonna ulatuslikus ümberkujundamises, siis on seaduse muutmise variant selleks ebasobiv, kuna tulemus ei ole ülevaatlik ega tõsta esile muudatuse õiguspoliitilist olemust ja tähendust. Seega tuleb kavandada uus seadus ja senikehtinud õigus kehtetuks tunnistada“. Seega ei saa sama meetme tegevuses paralleelselt kehtida kaks määrust ja varasem määrus tuleb kehtetuks tunnistamine.

Nagu märgitakse HÕNTE seletuskirjas, siis ei ole „kehtiva õiguse muutmisel /.../ vahetu üleminek vanast õiguslikust olukorrast uude alati võimalik, sest tuleb arvestada olemasolevaid õiguslikke suhteid (HÕNTE § 13). Seega on vajalik üleminekulregulatsioon, mis käsitleb olemasolevaid õiguslikke suhteid õiglaselt, õiguspäraselt ootust ja muid põhiseadusest tulenevaid põhimõtteid

arvestavalt“. Sellest tulenevalt kohaldatakse Sotsiaalkaitseministri 19. mai 2015. a määrust nr 26 „Meetme „Lapsehoiukohtade loomine ja teenusepakkumise toetamine 0–7-aastastele lastele“ toetuse andmise tingimused ja kord“ esimese vooruprojektidele, s.o enne käesoleva määruse redaktsiooni kehtestamist tehtud toetuse rahuldamise otsustele ning nendega seotud menetlustele, kuni nende lõppemiseni. Uut, käesolevat määrust kohaldatakse uue, avatava vooru projektidele.

Määruse §-ga 29 tunnistatakse kehtetuks sotsiaalkaitseministri 19. mai 2015. a määrus nr 26 „Meetme „Lapsehoiukohtade loomine ja teenusepakkumise toetamine 0–7-aastastele lastele“ toetuse andmise tingimused ja kord“.

III Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Määrus on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

Määruse koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, 17. detsember 2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1304/2013, 17. detsember 2013, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1081/2006.

IV Määruse mõjud

Lapsehoiukohtade loomine avaldab mõju lapsevanematele, kellel on eelkooliealised lapsed, eelkõige 1,5–2-aastaste ja osaliselt ka 3-aastaste laste vanematele. Lapsevanemaid puudutab kõige enam sotsiaalsete mõjude valdkonnast leibkonna majanduslik toimetulek ja sooline võrdsus. Mõju on hinnatud ka tööturule ja KOV-ide halduskoormusele.

Sotsiaalne, sh demograafiline mõju

Määruses kirjeldatud muudatuste mõjul toetatakse 1200 uue lapsehoiukoha loomist. Kuna ühte kohta saab kogu struktuurivahendite rakendamise perioodi jooksul kasutada mitu last, on kogu perioodi jooksul loodud lapsehoiukohtade mõju suurem. See tähendab, et lapsehoiukohti saab kasutada hinnanguliselt⁹ 2000 eelkooliealist last, kelle vanemad saavad toetatud tegevusest kasu.

Leibkondade majanduslik toimetulek

Uute lapsehoiukohtade loomise toetamine annab võimaluse vähendada lapsevanemate hoolduskoormust ning võimaldab neil seeläbi suunduda/naasta tööturule või suurendada töökoormust, mis omakorda parandab leibkonna majanduslikku toimetulekut. Uuringud kinnitavad, et tööhõives osalemist ja seega ka vaesuse vähendamist takistab oluliselt hoolduskoormus. Statistikaameti 2015. aasta tööjõu-uuringu kohaselt ei tööta Eestis 16 800 tööealist inimest

---

⁹ Ühel vanemal võib olla mitu last, kes määruse mõjul lasteaiakoha saavad, kuid nende vanemate arv on siiski marginaalne ning seda pole sihtrühma määratlemisel arvestatud.

(vanuses 15–69) vajaduse tõttu hoolitseda laste või teiste pereliikmete eest (v.a rasedus-, sünnitus- või lapsehoolduspuhkusel olijad). Neist 38% (6460) moodustavad eelkooliealiste laste vanemad. Järeldub, et lapsevanema tööturul eemalolek on paljuski seotud hoolduskoormusega ning selle vähendamine lapsehoiukohtade loomise abil võimaldaks hooldajatel tööturul osaleda. Seega võib mõju ulatust hinnata suureks.

Kuna hinnanguliselt saab lapsehoiukohti kasutada umbes 2000 last ning kui arvestada, et igast perest ainult üks laps kasutab toetatud lapsehoiukohta, siis on umbes 2000 hooldajat, kes võivad toetusest kasu saada. Kuna alla 3-aastaseid lapsi on 58 086¹⁰, võib hinnata mõju sihtrühmale väikeseks, kuna kõikidest alla 3-aastastest lastest on nende osakaal väiksem kui 5%.

Mõju sagedus on suur, kuna hoolduskoormuse vähendamine ja tööturul osalemine mõjutab leibkonna igapäevast toimimist. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike, sest negatiivse iseloomuga mõjud puuduvad.

Kokkuvõttes võib määruse mõju eelkooliealiste laste vanemate majanduslikule toimetulekule hinnata suureks.

Sooline võrdõiguslikkus

0–6-aastaste laste vanemate seas on emade ja isade hõivelõhe erinevus 2016. aastal 39,2 protsendipunkti. Meeste tööhõive määr oli 93,7% ja naiste tööhõive määr oli 54,5%¹¹. See tõendab, et hoolduskoormus mõjutab kõige enam naiste tööturul osalemist ning seetõttu puudutab uute lapsehoiukohtade pakkumine soolist ebavõrdsust positiivses suunas, kuna annab võimaluse emadel tööturul osaleda.

Mõju avaldumise sagedus on suur, sest püsiv tööturul osalemine mõjutab igapäevaselt pereelu korraldust. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike, sest negatiivse iseloomuga mõjud puuduvad.

Kokkuvõttes võib määruse mõju hooldajate soolisele võrdõiguslikkusele hinnata suureks.

Mõju majandusele

Ettevõtete tegevus ja tööturg

Uute lapsehoiukohtade toetamine mõjutab tööturgu, kuna annab võimaluse seni hoolduskoormuse tõttu kodus olnud lapsevanematele tööturul osaleda. Samuti annab uute lapsehoiukohtade loomine tööd uutele lapsehoidjatele ning lasteaiaõpetajatele. Lisanduvate töökohtade arv ei ole nii suur, et omaks olulist mõju kogu tööjõule.

Tööturule liiguvad või oma töökoha säilitavad hinnanguliselt 2000 lapsevanemat. Uute lapsehoiukohtade loomisega pakutakse tööd lapsehoidjatele ja lasteaiaõpetajatele.

---

¹⁰ Alla 3-aastaste laste arv 1. jaanuar 2014. Statistikaamet Tabel RV0212

¹¹ 20–49-aastaste meeste ja naiste tööhõive määr ja hõivelõhe 2016. aastal. Statistikaamet. Tabel TKL29

Lasteaiaõpetajaid ja lapsehoidjaid, keda tööle värvatakse, on hinnanguliselt 200. Tööle suundujate sihtrühma mõju võrreldes kõigi tööturul olijatega (u 644 600¹²) on väike.

Mõju avaldumise sagedus tööturu mõistes on tegevuse elluviimisel keskmine, kuna uusi lapsehoiukohti luuakse kogu perioodi 2014–2020 jooksul ning ühte loodud lapsehoiukohta võib kasutada mitu last, mistõttu mõju ühe loodud kohaga mitmekordistub.

Kogu ettevõtluse tegevusele ja tööturule avaldab uute lapsehoiukohtade pakkumine keskmist mõju.

Mõju regionaalarengule

Mõju piirkondade regionaalarengule

Uute lapsehoiukohtade loomise toetamine üle Eesti annab võrdsed võimalused kõigile KOV-idele luua vajalikke lapsehoiukohti, mis omakorda võib mõjutada lapsevanemate elu- ja töökoha valikuid. Mõju ulatust piirkondade regionaalarengule võib hinnata keskmiseks.

Uute lapsehoiukohtade loomine puudutab eelkõige neid KOV-e, kus on lapsehoiukohtade puudus. Seniste andmete alusel ei olnud 2015. aastal 23%¹³ KOV-idel võimalik pakkuda lapsehoiukohta sellel aastal kohta soovinud 2290 lapse vanemale. Arvestades nende KOV-ide osakaalu kõikidest KOV-idest, võib mõju sihtrühma suurusele hinnata keskmiseks.

Uute lapsehoiukohtade loomise mõju piirkondade regionaalarengule võib hinnata suureks.

Mõju riigiasutuste ja KOV-ide korraldusele

Mõju asutuste ülesannetele ja töökorraldusele

Halduskoormus kasvab KOV-idel, kes loovad uusi munitsipaalhoiukohti. Samuti suurendab KOV-ide halduskoormust kohustus esitada ESF-ilt saadud toetusega seoses erinevaid aruandeid ning nõutavaid (kulu)dokumente. Toetuse saaja administratiivse koormuse vähendamiseks on kasutusele võetud ühikuhind, mis oluliselt vähendab kulude tõendamise seotud administratiivkoormust.

Mõju ulatust võib hinnata keskmiseks, kuna halduskoormus küll kasvab, kuid iseloomult jäävad ülesanded uute lapsehoiuteenuse pakujate ning munitsipaalhoiukoha loomise vormistamisel samaks ega eelda uute ülesannete lisandumist. KOV-idele lisanduvad ESF-i toetuste saamisega kaasnevad ülesanded, mida tuleb teatud perioodidel täita kuni projekti lõppemiseni. Mõju avaldumise sagedust võib hinnata keskmiseks, kuna ESF-i toetusega kaasa tulnud kohustused suurendavad KOV-ide kohustusi teatud ajavahemikel ja mitte igapäevaselt.

Sihtrühma suuruse hindamisel tuleb arvestada kõikide KOV-ide olemasolu. Praegu on KOV-e 79. Neist 49 KOV-il oli 2015. aastal lapsehoiukohtadest puudu, mistõttu võib neid KOV-e hinnata

---

¹² Hõivatute arv 2016. aastal. Statistikaamet. Tabel TTO202

¹³ Themas, A., Tarum, H., Soo, K., Reisberg, L., Ainsaar, M., Aksen, M., Puolokainen, T., Lauri, T. ja Themas, E. (2015). Alushariduse ja lapsehoiu uuring. Tartu: Tartu Ülikool

potentsiaalseteks toetuse taotlejateks. Sihtrühma suuruseks on 23% kõikidest KOV-idest¹⁴, seega on mõju sihtrühma suurusele keskmine.

KOV-ide töökorraldusele on mõju keskmine.

Avalike teenuste kättesaadavus

KOV-i kohustus on pakkuda kõigile soovijatele lapsehoiukohta ning järjekorda ei tohiks seaduse järgi tekkida. Kuna KOV-il pole piisavalt lapsehoiukohti, jääb osa lapsevanemaid lapsehoiukohta järjekorda. Uute lapsehoiukohtade loomise toetamine annab võimaluse vähendada ebavõrdsust ning pakkuda lapsehoiukohti vanematele, kes seda seni saanud ei ole. Mõju ulatust võib lugeda keskmiseks. Vanemad, kes seni polnud oma lapsele lapsehoiukohta saanud, saavad uute loodud kohtade abil lapsihoiuteenust, mistõttu paranevad võimalused tööturul osalemiseks ning suureneb võrdsus lapsevanemate vahel.

Meetme eesmärk on pakkuda uusi hoiukohti 2000 lapsele. Kui arvestada, et 0–6-aastaseid lapsi on kokku 101 829¹⁵, on mõju sihtrühmale kogu sihtrühma arvesse võttes väike.

Uute lapsehoiukohtade loomise mõju avalike teenuste kättesaadavusele on keskmine.

V Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja eeldatavalt kaasnevad tulud

Meetme „Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks” maht aastatel 2014–2020 on 49 157 168 eurot, millest ESF-i toetus on 39 083 000 eurot ja projektide omafinantseering 10 074 168 eurot. Avatud taotlusvoorule on planeeritud vahendeid summas 10 840 000 eurot, millest toetus moodustab 6 513 408 eurot ja projektide omafinantseering 4 326 592 eurot.

Kui lapsevanem saab naasta või suunduda tööturule, täiendab ta oma tööpanusega nii KOV-i kui riigi tulubaasi.

VI Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

VII Eelnõu kooskõlastamine

Määruse eelnõu saadeti kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu ministeeriumitele ning arvamuse avaldamiseks Sihtasutusele Innove ja prioriteetse suuna „Sotsiaalse kaasatuse suurendamine” seirekomisjonile.

Määrus kooskõlastati märkustega, kommentaaride tabel on määrusele lisatud.

---

¹⁴ Samas

¹⁵ 0–6-aastaste laste arv 1. jaanuar 2016. aasta. Statistikaamet. Tabel RVO212